

Előszó

Az alkalmazott nyelvészet nem „kötőjeles nyelvészet.” Nem célravezető a nyelvészet és egy másik tudomány közös metszetében folyó kutatások és tudások (szocio-, pszicho-, edu-, neuro- stb. -lingvisztikák) összességéként meghatározni. Másról van szó. Az alkalmazott nyelvészet sokkal inkább a nyelvtudomány és társtudományai tudáskészletének és kutatási potenciáljának alkalmazása az élet különféle, nyelvvel kapcsolatos problémáinak megoldására, például a társadalomban, az oktatásban, az üzleti életben vagy a gyógyításban. Ahogy Spolsky tanácsolja nyelvésztársainak: „ha tudni akarod, mi az alkalmazott nyelvészet, nézz szét magad körül” (2008: 2). A nyelvész felfigyel egy nyelvvel kapcsolatos problémára, és tudását, módszereit a megoldás szolgálatába igyekszik állítani – a probléma kiválasztásában nyilván háttere, jelenlegi helyzete és nyitottsága is befolyásolja. Munkatársaival és tanítványaival aztán fontos területté fejlesztheti, ami felkeltheti mások figyelmét is.

Nem véletlen, hogy az alkalmazott nyelvészet más-más területei számítanak fontosnak egyes országokban. Egy idén nyáron rendezett konferencián Aneta Pavlenko és Arto Mustajoki jelentősnek számító helyi folyóiratok és konferenciák metaelemzése alapján bemutatta, hogy egyes alkalmazott nyelvészeti területek jelenleg milyen figyelemnek örvendenek Oroszországban, Finnországban és az Egyesült Államokban (ld. 1. táblázat).

	Oroszország	Finnország	USA
számítógépes nyelvészet	nagyon magas	magas	nagyon magas (elméleti nyelvészet)
nyelvtanulás	mérsékelt	nagyon magas	nagyon magas
kultúráközi kommunikáció	nagyon magas	mérsékelt	mérsékelt
kétnyelvűség	mérsékelt	magas	mérsékelt
nyelvpolitika	magas	magas	magas
konverzációelemzés	alacsony	nagyon magas	magas
nyelvtipológia/kisebbségi nyelvek	nagyon magas	magas	mérsékelt-magas

1. táblázat. Az érdeklődés és szakértelem szintje különféle alkalmazott nyelvészeti területeken egyes országokban (Pavlenko-Mustajoki 2016)

Ebben a kötetben mai magyar alkalmazott nyelvészek kutatásaiba kínálunk betekintést. Bár a fentihez hasonló átfogó elemzésre itt nem törekszünk, a tanulmányokat az általunk legfontosabbnak ítélt területek szerint csoportosítottuk – szerintünk többek között ezek azok a területek, amelyek a legtöbb figyelmet kapják ma a magyar alkalmazott nyelvészetben.

A **Nyelvpedagógia**-fejezetben szereplő tanulmányok az angol (Piukovics, Szvath, Tanabe), a német (Eszéki), a magyar mint idegen nyelv (Hardi, Szabó T., Szűcs), a magyar jelnyelv (Ladányi) és egy kisebbségi nyelv (a baszk; Ortutay) tanításával és tanulásával kapcsolatos problémákat tárgyalják. Ezen túl Kovács a

nyelvtanulási motiváció, Tar – Spicze és Válóczy a nyelvtanulási stratégiák, Halász és munkatársai valamint Kurtán a szaknyelvoktatás, Lois a nyelvekkel kapcsolatos hitek, Hercz a tanári identitás, és Falkné – Kolláth a kultúraközi kommunikáció kérdéseit vizsgálja. Medgyes, Czeller és Dringó-Horváth a számítógéppel támogatott nyelvtanításról ír.

A **Nyelvtechnológiáról** szóló fejezetben Prószéky tanulmánya áttekintő jellegű. A fejezet további munkái a számítógépes korpuszon alapuló gépi elemzés különféle területeit vizsgálják: hogyan lehet egy korpuszból kollokációkat (Kalivoda) illetve főnévi csoportokat (Ligeti-Nagy) gépileg kinyerni, hogyan lehet a politikai kötődést (Holecz – Szűcs), modális diskurzív szerkezeteket (Péteri), illetve a szövegben szereplő érzelmeket (Szabó – Vincze, Szabó és munkatársai) gépileg értelmezni.

A következő fejezet a **Fordítástudomány, a terminológia és a lexikográfia** témáiról szóló tanulmányokat tartalmazza. Klaudy és Polcz a fordítástudomány és a pragmatika határterületét, Paksy, Veresné és Vermes a fordítóképzést és a fordítói önképet vizsgálják. Ajtay-Horváth, Bocz, Lőrincz és Vándor konkrét fordítási problémákat elemeznek. Terminológia témájú Fogarasi és Fóris – B. Papp munkája, míg Forgács, M. Nagy – Bényei és Varga lexikológiai-lexikográfiai kérdésekről írnak.

Végül a **Szociolingvisztika és pragmatika**-fejezetben a szinkrón variabilitás és diakrón változás (Bölcskei, Ditrói, Dóryné, Laczkó), a kétnyelvűség (Bartha), a nyelvi attitűdök (Sólyom), a diskurzusjelölők (Dér), a metonimikusság (Domonkosi) és a nyelvtipológia (Rózsavölgyi) kérdéseiről olvashat az érdeklődő. Az identitás témájáról szól Hidasi, Tóth és Sturcz tanulmánya, Heltai és Németh elemzése pedig pragmatikai kérdést tárgyal.

A legtöbb kutatási tanulmány többfelé is besorolható lenne, például többük köthető lenne a nyelvtechnológiához is. A csoportosításban arra is odafigyeltünk, hogy a nagyobb tematikus csoportok segítségével az olvasó könnyebben megtalálhassa az őt érdeklő szövegeket. Ezeknek a tanulmányoknak az alapját a MANYE 25. kongresszusán tartott előadások és poszterek adták, és ezeket dolgozták át a szerzők a közölt tanulmányokká.

Budapest, 2016. szeptember

A szerkesztők,
Reményi Andrea Ágnes – Sárdi Csilla – Tóth Zsuzsa

Hivatkozások

- Pavlenko, A. – A. Mustajoki 2016. The rewards and challenges of mediation between East and West. Előadás az *Association for Language Awareness* konferenciáján. Bécs, 2016. július 20.
- Spolsky, B. 2008. What is educational linguistics? In Spolsky, B. – F. Hult (szerk.) *Handbook of educational linguistics*. Oxford: Blackwell, 1–9.